

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. CXC. Romana primogenituræ de Barigianis. An testatore mandante fructuum investimentum & multiplicum cum sola facultate concessa primo hæredi percipien di quamdam summam, quando ad certam ætatem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

re, vel re particulari, ut in proposito restitutionis fructuum medi temporis habemus in muliere transeunte ad secunda vota contra preceptum primi viri ex deductis per *Mantic. de conjectur. lib. 11. tit. 19. Franch. & add. dec. 174. & 131. Gregor. & adden. dec. 187. Merlin lib. 2. contror. 40. late Redenase. conf. 28. & habetur sub tit. de servitut. ad materiam ususfruct. & cum quibus terminis ac similibus procedere videntur Paris & sequaces.*

Sed malè quoties testatoris preceptum iam impletum est cum subsequente effectu assumptionis ac retentionis cognominis, & insignium, quorum desertio non proveniat à volutario spreto, & desertione, quæ restatoris offensam ac iniuriam cum nota ingratitudinis redoleat, sed provenit à iusta causa postmodum supervenita adsequendi maius emolumentum, Tunc enim ut supra in materia incompatibilitatis advertitur, non desunt volentes, ut ex præsumpta verisimili voluntate testatoris licetè contraveniri possit absque caducitatis incurfu Sed quando ex facti qualitate id recipiendum non sit, absolutum tamen videtur istam non culpofam seu non criminofam contraventionem aliud non operari nisi quamdam speciem mortis civilis facientem effectus mortis naturalis super obligatione restituendi hæreditatem vel fideicommissum ex nunc, non autem ut ex tunc.

Quoverò ad secundum quaesitum, dixi receptam esse conclusionem, de qua pluries sub tit. de usuris & interesse, ut suscipiens in se mandatum, seu curam investiendi pecuniam in effectus fructiferos, ac successivè fructus multiplicandi, si non adimpleat, teneatur loco damnorum & interesse ad totum id, quod aliàs perceptum esset seu percipi debuisset, si investmentum verè factum esset, idque non ratione usurarium, ac inore ob non solum, seu non datum, sed ob non factum, seu non adimpletum mandatum, ut in terminis susceptionis huiusmodi mandati faciendi multiplicum per contractum inter vivos habetur in *Romana multiplici decif. 81. par. 4. rec. tom. 2. & decif. 668. eadem par. 4. tom. 3. & latius in eadem tertio Novembris 1635 coram Pirovano, & 18. Martii 1654. coram Meltio ubi concordantes; Et de hærede, cui per testatorem tale onus iniunctum esset, late *Gravian. discept. 540. ubi etiam registratur Rotæ decisio impressa inter recentiores par. 2. decif. 682. pluries enunciata disc. præced. ac etiam habetur apud Dumozet. decif. 627. & in Romana pecuniaria 15 Junii 1665. coram Albergato, & frequenter.**

Dubitandi autem ratio solum in hac facti specie capere videbatur in eo quod testator loquutus esset de meritate fructuum bonorum hereditarium, an scilicet intelligendum veniret solum de fructibus bonorum remansorum in hæreditate de tempore mortis, vel etiam esset habenda ratio superfœtationis seu fructuum qui percepti fuissent ex investmento, si illud sequutum fuisset; Et in hoc pariter respondi pro superfœtatione, quoniam posito, quod susceptum mandatum adimpletum fuisset, ac bona fructifera de facto cum fructibus bonorum hereditarium acquisita fuissent tunc eo ipso effecta dicebantur bona hæreditaria & hæreditati incorporata tanquam per speciem alluvionis, & consequenter eis convenit præceptum quod loquitur de bonis hæreditariis, ut late firmatur in specie apud *Gravian. de discept. 540 & in Rotæ decisione ibidem registrata, & repetita à dec. 682. par. 2. rec.*

Demùm quoad tertium quantitatis fructuum pro illorum liquidatione, dixi quaestionem esse magis facti quam iuris, siquidem juris regula seu præsumptio est, ut fructus bonorum stabiliu importat

re censeantur ad rationem quinque pro centenario, adeoat spatio annorum 20. fortem adæquent, juxta receptam gloss. in auct. perpetua Cod. de Sacrosanct. Eccles. de qua apud *Buratt. dec. 65 & 112. apud Dumozet. decif. 672. num. 9. & frequenter sub tit. de usuris, præsertim in Baren. census dis. 17. atque cum ista regula processum fuit in d. Romana multiplici; Verùm ut in d. Baren. & alibi pluries advertitur, ista est nuda juris præsumptio, absque dubio elidibilis ex contraria probatione seu veritate, quæ frequentius pendere solet ex morte regionis in hac materia vario, ideoque totum est potius facti quam juris etiam circa iudicis arbitrium pro moderatione temporis congrui ad inveniendum occasiones ac faciendum investimenta, quod pariter certam non habet regulam sed totum pendet ex facti qualitate.*

ROMANA PRIMOGENITURÆ DE BARIGIANIS

PRO

LÆLIO CARANDINO BARIGIANO

CVM

ANNA MARIA CARANDINA.

Causa decisus per Rotam pro Lælio.

An testatore mandante fructuum investimentum & multiplicum cum sola facultate concessa primo hæredi percipiendi quamdam summam quando ad certam ætatem pervenerit, talis permissio sit personalis, vel potius conveniat omnibus aliis substitutis, Et quatenus conveniat, An intelligendum sit cum eadem qualitate ætatis præscriptæ in primo hærede.

SUMMARIVM.

- 1 **F**acti series cum ratione dubitandi.
- 2 **R**esolutio cause.
- 3 **Q**uod primo institutus vel primo vocatus stare solet demonstrativè pro omnibus vocatis.
- 4 **E**t de qualitate adjecta primo, ut censeatur etiam aliis repetita.
- 5 **Q**uod in quaestione decidenda attendi debeat substantia voluntatis non autem formalitas verborum.
- 6 **P**ossessori fideicommissi, vel majoratus cui sit prohibita perceptio fructuum debentur alimenta qua debentur etiam illi, qui successionem sperat.
- 7 **D**e ratione, ob quam certa qualitas adiecta primo, conveniat vel non conveniat successoribus.
- 8 **Q**uod principaliter spectari debeat finis, seu effectus testatoris voluntatis.

DISC.

DISC. CXC.

Laelius Barigianus, instituta hæredè Imperia neptre ex filia, mandavit ex ejus hæreditate separari scuta o. m. in quibus erexit primogenituram ad favorem filiorum ac descendendum ejusdem Imperiæ, quorum fructus, ac fructuum fructus mul. ipsi cari deberent usquequo completeretur summa scutorum 100. m. concedendo solum primo successori facultatem percipiendi ex fructibus annua scuta 500 postquam pervenisset ad ætatem 35. annorum, iuxta dispositionis verba præcisa registrata in huius causæ decisione apud Celsum decis. 401. Cum autem natus filius matculus dictæ Imperiæ ex primo matrimonio in hac primogenitura successor, postquam ad dictam ætatem pervenit, (quimò antea ex dispensatione Apostolica) usquequo vixit, dicta annua scuta 500. percepisset, eoque defuncto sine prole primogenitura transitum fecisset in Camillum Carandinum ejusdem Imperiæ ex secundo matrimonio filium, hic de facto priusquam ad dictam ætatem perveniret, dictam summam percepit, ita continuando usque ad obitum, quo sequuto superstitè Lælio filio infante, cui dicta primogenitura delata fuit, Anna Maria præfati Carandini germana soror, atque in dicta primogenitura interessata ob spem successioneis ejus filiorum præterdere cepit integros fructus multiplicandos esse, neque dictæ detractioni scutorum 500. locum fore, ut ita citius multiplicum completeretur, quod aliquod dicta summa interim concessa solum fuerit primo successori, ad quem tantum verba dispositionis diriguntur, ideoque esset personalis ad alios successores non trahenda, quodque ubi trahi deberet, adhuc tamen intelligendum veniret cum eadem qualitate, quando scilicet ad ætatem anorum 35. perveniret.

Hinc proinde introducta desuper causâ in *Rota coram Celfo*, datoque dubio sub die 13. Junii 1663. ad favorem dicti Lælii pro dictæ exactionis competentia prodiit resolutio. ut patet ex dicta decis. 401. inter suas, neque causâ habuit ulteriorem disputationis progressum, eius etiam occasione cessante ob indultum Apostolicum per *Clementem IX.* dicto Lælio concessum super usu seu participatione cuiusdam partis fructuum cum derogatione voluntatis testatoris.

In hac autem disputatione scribentes hinc inde deducebant generalia circa significationem verborum seu clausularum, & dictionum, ex quibus desumendum esset, an dicta permissio, quæ directâ erat ad primum successorem, esset personalis, vel potius in eo demonstrati censerentur omnes successores, eo modo quo in Adam demonstrantur omnes homines, quo exemplo uti solent *Legista* ex deductis per *Casill lib. 5. contror. cap. 87. num. 24. & 27. & supra in Romana fideic. de Boncompagnis disc. 75. & in aliis*, præterdentibus scribentibus pro hac parte, quod ita sub nomine primi omnes demonstrati essent, e converso præterdentibus scribentibus in contrarium quod facultas esset personalis immorando in grammaticalibus significationibus verborum, aliisque generalitatibus, quarum aliquæ in prædicta decisione enunciantur.

Mihi verò pro Lælio scribenti non placebat ista defensionis via, quod scilicet substineri deberet, quod dispositio directâ primo conveniret successoribus tanquam sub eo demonstratis ut supra, quoniam ita cadere poterat non improbabilis dubitandi ratio, ut repetitio censenda esset cum sua causâ & qualitate

ætatis in primo ut supra præscriptæ, & repetitio repetitione scribentes in contrarium multa generalia quoque deducebant deducta ex *Molina de primogen. lib. 3. cap. 5. num. 62. Menoch conf. 17. num. 10. quest. 403. nu. 37.* & aliis, insistenti in conclusione non absurdi, quod aliis melioris conditionis successores quam primò vocatus & restitutus prædilectus.

Dicebam igitur, etiam cum sensu veritatis hac quaestione potius facti & voluntatis quam iuxta omnium quaestione sub hac prædilectissima materia cadentium ferè uniformem procedendum esse cum toties insinuatæ repetitione propositionis, de qua *Mantica de consuet. lib. 3. cap. 1. Orithob. dec. 254. in fine, & passim*, ut scilicet, patet vel formula verborum sed substantia attendi debeat.

Voluntate autem substantia in eo contenti meo sensu videbatur, quod de jure prohibente tore mediato vel immediato successoribus in casu misso vel majoratu illam fructuum percipiendi quæ aliis sibi sine dubio debita est, saltem de alimentis ex dispositione textus in *l. 1. cum pro un ff. de ventre in possess. mitten. cum concordantibus quibus *Surd de alim. tit. 1. qu. 8. num. 3. Saly. in rine par. 1. cap. 24. & 25. Rota post Ferron. ad d. 1. 53. in Romana redditionis rationis 27. Ferron. coram Bevilacqua*, edita in casu de quo supra dicitur. Idque si procedit in terminis fortioris speratur hæres ac futurus successor, multo magis isto casu in quo jam successio effectum sortita atque successor cogitur proprium nomen proferre que familiam abnegando, alienum nomen ad nomen assumere.*

Verùm quia super alimentorum taxa, quæ determinata regula dari non potest, sed tantum nullum est iudicis prudenti arbitrio ex huiusmodi regulo regulando, juxta deducta apud *Mantica & passim*. Unde propterea successores pro tempore quoque multiplicum completeretur, habebant eam benevolentiam, de facili magnam taxam proferre possent, atque ita multiplici implementum impendere, magisque in longum protrahere. Hinc indè prudens testator voluit ipse huiusmodi taxam facere in summa scut. 500. indefinite omnibus successoribus, cum dilacione tamen dicti temporis ætate primi demonstrati, & sic magis demonstrati in omnibus, quàm taxativè in primo, & tunc pro dilacione seu pro exemptione ab hoc tempore quam interim primogenitura habere deberet, pro isto motivo iustaque ratione, ut hoc medio tempore ejus effectus mediante multiplico ad eam summam pervenire possent, quod exinde cum fructibus ita effectus majoribus utriusque possit esse beneficium, ut scilicet pars deservire possit pro temporis possessoris, & pars pro perficiendo multiplicum quod circa prima tempora impossibile esse potest dari; Cum enim ad hunc effectum destinata summa scut. 100. m., ex qua vix percipi poterat, summa quam testator pro alimentis congruam putavit, idcirco ejus finis nunquam impleri potest nisi mediante dicta dilacione, quæ completa, & tunc quam ex cessante impedimento, seu remota obiculo intrare deberet iuris dispositio super alimentis per possessorem primogenituræ simpliciter abluendis juxta taxam ab ipso testatore præscriptam non curato, in qua ætate successores pro tempore reperirentur. Et hæc mihi videbatur substantia voluntatis testatoris, quodque cum hac via procedendum esset magis, quàm cum formula resumptiva

quodque grammaticibus significationibus, aliisque generalitatibus; Et his stantibus iustam ac probabilem credidi resolutionem. Si enim primus obiisset antequam pervenisset ad aetatem 35. annorum, Secundus vero successor esset in aetate majori ita ut eam excessisset, dicebam quod non exinde dictum emolumentum assequi debuisset, sed adhuc expectari debuisset complementum dicti temporis conjungendo etiam primum decursum in vita primi, Et ita etiam e contra spectato dicto sine seu effectu magis quam sono, vel significatione verborum, iuxta ea quae super ista propositione attendi magis dispositionis finem seu effectum quam grammaticalem sensum verborum ex *Dunoz. dec. 4. 17. alias dec. 93. per. 7. recent.* & aliis habetur pluries in precedentibus, praesertim in *Romana fideicom. de Baldassinis disc. 45.* & in aliis sibi proximis, ac etiam in *Firmana disc. 33.*

13 Vbi est negotiatio necessaria damnum & lucrum esse hereditatis.

14 Quando dicatur causa necessaria.

15 In casu quo lucrum sit hereditatis, an heredi debetur participatio ratione industriae personalis.

16 Quid de lucris factis per filium familias cum pecunia patris.

DISC. CXCI.

ORTA controversia per mortem Pauli Dondini inter eius creditores ex una, eiusdemque fratres iure substitutionis reciproce succedentes in bonis à communi patre obventis ex altera, super separatione bonorum liberorum à fideicommissarii, introducta causa in Rota, plures prodierunt decisiones coram *Dunozeto, Melio & Verospio*, pluresque erant controversiae puncti, quorum major pars in puro facto consistebat, duo autem erant principales puncti admixtam habentes facti ac juris inspectionem; Primò scilicet, an quaedam primogenitura per donationem inter vivos erecta per patrem ad favorem Pauli tanquam primogeniti, at sibi imputanda veniret in legitimam necne; Et secundò cum idem pater in civitate Anconae quoddam negotium seu mercimonium sociale ad certum tempus haberet, atque moriens mandasset debere continuari usque ad tempus conventum cura socii, an lucra notabilia ex dicto mercimonio obventa cederent commodo fideicommissi, vel potius commodo dicti Pauli heredis gravati pro ejus ratas. In utroque autem prodierunt decisiones fideicommissarii favorabiles, nempe 28. Junii 1658. & 18. Junii 1660. coram *Melio, 5. Julii 1662. & Junii 1663. Verospio*, ad quarum decisionum normam lata sententia, & commissa per appellationem causa in eadem Rota coram *Catalano*, ultra reformationem dictae sententiae in aliis punctis in facto consistentibus, reformata etiam fuit super dicto puncto imputationis legitima, respondendo sub die 25. Martij. 1663. dicta imputationi locum non esse. Quoverò ad dictum alterum punctum lucrorum, de quo solùm agitur in decisionibus coram *Melio*, ob votorum discordiam nulla capta fuit resolutio, & reposita causa sub die 18. Martij 1669. coram eodem, periculum fuit in decisio favore creditorum quoad dictum punctum imputationis, quoverò ad alterum lucrorum, prodit resolutio pro fideicommissariis, ea scilicet hereditatis, & fideicommissi commodo cedere debere, atque in hoc statu causa pendet.

De primo puncto habetur particulariter actum in hac eadem causa in sua materia sub vi de legitima & de tractionibus, atque ista posteriores resolutiones, in sensu etiam veritatis, probabiliores meliusque fundatae visa sunt, cum revera, tam ex facto, quam ex jure priores resolutiones pro imputatione non videntur habere probabile fundamentum, ut ibi.

Quatenus verò pertinet ad secundum punctum sub ista fideicommissaria materia cadentem, Alii pro hac parte creditorum scribentes firmiter credebant ista lucra commodo heredis magis quam hereditatis cedere debere ex eo fundamento, quod dicantur fructus de jure cedere debentes ad commodum heredis non autem hereditatis, ad text. in l. in fideicommissarium, & l. mulier si heres ff. ad trebell. Quamvis enim ista regula limitetur accedente contraria testatoris voluntate, attamen receptum est istam esse debere claram, ex iis quae ex *Mantica Peregr. & aliis* habentur deducta supra in *Romana legati de Frangipanis disc. 137.* deducendo in specie lucrorum negotiorum

BONON.

SEPARATIONIS BONORVM

PRO

CREDITORIBUS PAULI DONDINI

CUM

FRATRIBUS DE DONDINIS

Causa variè decisa per Rotam.

De lucris seu emulumentis & acquisitionibus obvenientibus ex industria vel negotiatione facta de bonis hereditatis per heredem gravatum, An & quando veniant sub restitutione fideicommissi, vel respectivè ad ipsum gravatum pertineant; Et e converso cujus sit ejusdem negotiationis damnum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**alli series.
- 2 Decisio causa.
- 3 An primogenitura per donationem impenditur in legitimam remissivè.
- 4 Fructus cedunt commodo heredis.
- 5 Idem de lucris habendis loco fructuum.
- 6 Contrarium procedendo cum eis non terminis.
- 7 Quod isti termini fructuum non cadunt in lucris negotiationis, nam fructus sunt qui percipiuntur salva rei substantia.
- 8 Quod lucra negotiationis sint species sortis aucta.
- 9 Lucra cambiorum dicuntur pars sortis.
- 10 Tutor tenetur investire pecuniam pupillarem, sed non potest eandem ponere in mercimoniis.
- 11 De distinctione quando lucrum mercimonii sit hereditatis vel ipsius heredis.
- 12 De ratione ob quam in casu voluntariae negotiationis lucrum est heredis.